

Інтеграція спортивних ігор у освітній процес: ефективне поєднання фізичної активності та спорту

Семенюк М. В., Переверзева С. В.

Криворізький державний педагогічний університет

Анотація. У статті розглядається питання інтеграції спортивних ігор у освітній процес як одного з ключових засобів підвищення зацікавленості учнів та їх фізичної активності. Аналізуються педагогічні підходи, переваги та виклики впровадження спортивних ігор у навчання. Також окреслені методичні аспекти їх ефективного використання.

Ключові слова: спортивні ігри; освітній процес; фізичне виховання; інтеграція; педагогічні технології.

Вступ. Сучасний світ характеризується високими вимогами до освіти, які включають не лише передачу знань, але й формування компетенцій, необхідних для успішного функціонування особистості в суспільстві. Одним із ключових завдань освітньої системи є забезпечення гармонійного розвитку учнів, а саме комплексний підхід, який поєднує фізичну, емоційну, соціальну та інтелектуальну складові. У цьому контексті інтеграція фізичної активності в освітній процес стає особливо актуальною, адже сучасні підходи до освіти визнають фізичне здоров'я учнів не менш важливим, ніж їх академічні досягнення (<https://zakon.rada.gov.ua>).

Сучасні зміни освітньої парадигми безпосередньо торкнулися і фізичного виховання в загальноосвітніх школах, де розглядалися можливості фізичного вдосконалення учнів, що сприяло переходу на модулі, вивчення різних видів спорту згідно з новою програмою із фізичної культури для учнів 5–9 класів

Слід зазначити, що питання фізичної активності у процесі навчання завжди є центром уваги педагогів і фахівців в галузі фізичного виховання і спорту таких як А. А. Гужаловський, А. С. Макаренко, В. О. Сухомлинський, К. Д. Ушинський, П. Ф. Лесгафт та інші (Новік et al., 2024).

Спортивні ігри, які поєднують фізичне навантаження із елементами командної співпраці та змагань, є одним із найефективніших засобів фізичного виховання. Вони сприяють не лише підтриманню фізичної форми учнів, але й допомагають розвивати такі важливі навички, як комунікація, співпраця, лідерство та вміння вирішувати конфлікти. Крім того, дослідження свідчать, що інтеграція спортивних ігор у освітній процес позитивно впливає на когнітивну діяльність, зокрема на пам'ять, увагу та здатність до вирішення складних завдань (Новік et al., 2024).

Мета дослідження – вивчити питання інтеграції спортивних ігор у освітній процес учнів ЗОШ.

Методи дослідження: аналіз та узагальнення літературних джерел.

Результати дослідження. Значення спортивних ігор в освітньому процесі полягає не лише в їхній ролі у фізичному розвитку учнів. Вони також створюють умови для формування позитивного психологічного клімату у групах та сприяють емоційному розвантаженню в умовах інтенсивного навчання. Участь у спортивних іграх дозволяє учням зміцнювати міжособистісні стосунки, підвищувати самооцінку та розвивати почуття відповідальності за командний результат.

Інтеграція спортивних ігор у навчальний процес може бути дуже ефективним способом поєднання навчання та фізичної активності учнів. В процесі даної роботи учні можуть навчатися таким важливим навичкам, як робота в команді, спілкування та лідерство, беручі участь у спортивних іграх. Крім того, доведено, що фізична активність покращує концентрацію та зосередженість, що може підвищити, успішність учнів. Включивши спортивні ігри в навчальну програму, педагоги можуть створити більш захоплююче та динамічне середовище, яке зацікавить більш широке коло учнів. Такий підхід може сприяти загальному благополуччю та цілісному розвитку учнів.

Інтеграція спортивних ігор у освітній процес є складним і водночас необхідним завданням сучасної освіти. Вона вимагає комплексного підходу, який включає кілька важливих елементів. По-перше, необхідно розробляти та впроваджувати активні методи навчання, які базуються на використанні спортивних ігор як основного інструменту. Це дозволяє зробити освітній процес більш динамічним та залучити учнів до активної участі. По-друге, важливим є створення спеціальних програм фізичного виховання, що адаптовані до вікових, фізичних та психологічних особливостей учнів. Такі програми мають на меті забезпечення гармонійного розвитку, поєднуючи фізичну активність із освітніми цілями (Куксова et al., 2021).

Поєднання спортивних ігор із освітніми предметами сприяє підвищенню мотивації учнів. Наприклад, використання елементів гри у вивченні точних наук дозволяє зробити складні теоретичні концепції більш доступними для розуміння. У цьому випадку фізична активність стає інструментом, який не лише покращує навчальні результати, а й підвищує інтерес до навчання загалом.

Інтеграція спортивних ігор у навчання має низку переваг, які охоплюють різні аспекти розвитку учнів.

Фізичний розвиток, як одна з головних переваг, сприяє зміцненню здоров'я учнів. Завдяки регулярній участі в спортивних іграх діти розвивають фізичну витривалість, формують правильну поставу, а також знижують ризики розвитку хвороб, пов'язаних із малорухливим способом життя.

Як зазначають дослідники Ж. Антіпова та В. Заверзеєв (2022), ігрова активність позитивно впливає на загальний тонус організму та сприяє зменшенню стресу, що особливо актуально для молоді, яка зазнає значного навчального навантаження.

Ще одним важливим аспектом є вплив спортивних ігор на розвиток комунікативних і соціальних навичок учнів. У процесі гри учасники

навчаються ефективно взаємодіяти з іншими, долати конфліктні ситуації, а також брати на себе відповідальність за командний результат.

Соціальні навички, які учні отримують під час участі у командних іграх, включають вміння співпрацювати, брати на себе відповідальність, проявляти лідерські якості та вирішувати конфліктні ситуації. Такі навички є надзвичайно важливими для формування особистості, здатної адаптуватися до викликів сучасного суспільства (Тихонова, et al., 2022).

Гра покращує концентрацію уваги, сприяє розвитку логічного мислення, оперативної пам'яті та здатності приймати швидкі рішення в нестандартних ситуаціях. Ефективність використання спортивних ігор залежить від методичної підготовки викладачів та належного планування занять. Насамперед, важливо враховувати рівень фізичної підготовки учнів, щоб забезпечити їхню безпеку та уникнути перевантажень. Крім того, необхідно адаптувати спортивні ігри до конкретних предметів та вікових особливостей учнів.

Використання інноваційних методик, зокрема технологій дистанційного навчання, також може підвищити ефективність інтеграції спортивних ігор у сучасний освітній процес.

Інтеграція спортивних ігор у навчання пов'язана з низкою викликів. Однією з основних перешкод є недостатня підготовка викладачів до використання спортивних ігор у освітньому процесі. Відсутність відповідного обладнання та інфраструктури також створює серйозні труднощі, особливо у навчальних закладах із обмеженими ресурсами.

Крім того, сучасна програма навчання нерідко характеризується недостатньою кількістю часу, відведеного на фізичну активність. Це потребує перегляду освітніх стандартів і розробки нових підходів до планування освітнього процесу (Куксова et al., 2021).

Висновки. Отже, інтеграція спортивних ігор у освітній процес є невід'ємною складовою сучасної педагогіки, спрямованої на гармонійний розвиток учнів. Завдяки використанню спортивних ігор, навчання стає більш динамічним, інтерактивним та цікавим для учнів. Ігри сприяють покращенню фізичного здоров'я, розвитку соціальних навичок і стимулюють когнітивний розвиток.

Разом із тим, ефективна інтеграція потребує вирішення низки викликів, серед яких особливо важливими є підготовка викладачів, розробка методичних матеріалів та забезпечення ресурсної бази. Успішне подолання цих перешкод можливе лише за умови тісної співпраці освітніх закладів, держави та суспільства.

Перспективи подальших досліджень. У майбутньому необхідно продовжити дослідження у цій сфері, зосереджуючись на розробці інноваційних методик та до вдосконалення використання спортивних ігор в учбовому процесі. Це дозволить зробити освіту не лише ефективнішою, а й більш орієнтованою на потреби сучасного учня, допомагаючи йому досягати успіхів у різних сферах життя.

Література:

- Антіпова, Ж., & Заверзеєв, В. (2022). Спортивні ігри – універсальний засіб оздоровлення та фізичного розвитку студентської молоді. *Collection of Scientific Papers ЛОГОС*, 12, 251–254. <https://doi.org/10.36074/logos-09.12.2022.73>
- Законах України «Про повну загальну середню освіту», “Про повну загальну середню освіту»
Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-2020-%D0%BF#Text>
- Куксова, А.С., Ковальова, А.О., & Головіна, С.С. (2021). Спортивні ігри як один із засобів фізичного виховання серед студентів у закладах вищої освіти. *Науковий часопис НПУ імені М.Драгоманова. Серія: Педагогічні науки: реалії та перспективи*, 81, 141–143. DOI <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2021.81.29>
- Новік, С.М., Шостак, Є.Ю., Момот, О.О., & Зайцева, Ю.В. (2024). Теоретико-методичні основи викладання спортивних ігор. *Науковий часопис НПУ імені М.Драгоманова. Серія: Педагогічні науки: реалії та перспективи*, Вип. 97, 107–110. DOI <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2024.97.23>
- Тихонова, С.В., Тихонов, В.К., & Маркевич, М.В. (2022). Спортивні ігри та їх використання в навчальному процесі Вінницького національного технічного університету. *Матеріали науково-технічної конференції підрозділів Вінницького національного технічного університету*. Вінниця. Режим доступу: <https://ir.lib.vntu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/35285/101866.pdf?sequence=2&isAllowed=y>

Відомості про авторів:

Семенюк Мір'ям Вікторівна – здобувачка освіти 4 курсу, групи ФК 21 природничого факультету

Криворізький державний педагогічний університет

E-mail: miramsemenuk79@gmail.com

Переверзева Світлана Василівна – ст. викладач, кафедри фізичної культури та методики її викладання;

Криворізький державний педагогічний університет

<https://orcid.org/0000-0001-6107-4685>

E-mail: s.pereverzieva@kdpu.edu.ua

Надійшла до редакції 10.01.2025 р.